

Handlingsplan folkehelse 2019, Sauda kommune

Hovudfokus

Barn og unge – psykisk helse og rus

Fem hovudutfordringar

- ✚ Sosial ulikhet, alle skal med, inkludering, ikkje utanforskap
- ✚ Trivsel og positiv utvikling i ungdomsgruppa
- ✚ Psykisk helse og mestring av kvardagen
- ✚ Aktivitetsmangfald
- ✚ Eldre som ressurs

Bakgrunn

Oversiktsdokument for folkehelsa i Sauda 2016, https://www.sauda.kommune.no/f/p7/i17b6b030-af8f-4818-8976-16aec4b2028c/folkehelseoversikt_sauda_2016.pdf

Det nasjonale Programmet for folkehelsearbeid i kommunane – psykisk helse, livskvalitet og rusførebygging.

<https://helsedirektoratet.no/folkehelse/folkehelsearbeid-i-kommunen/program-for-folkehelsearbeid-i-kommunene>.

Programmet skal styrka kommunane sitt arbeid med å fremja barn og unges psykiske helse og trivsel.

Det nyoppstarta arbeidet med prioritering av dei viktigaste utfordringane. Arbeidet skal resultera i eit nytt oversiktsdokument innan 1.12.2019.

Partnarskap

Rogaland Fylkeskommune bidrar med tilskot kr. 104 000 i 2019. Alle tiltak som får tilskot frå Rogaland Fylke skal evaluera tiltaka innan årets slutt.

Folkehelseforum

Består av rådmannen, kommunalsjefane, kommuneoverlegen, kommuneplanleggar og folkehelsekoordinator.

Strategi

Sauda kommune skal arbeida med folkehelse systematisk og kunnskapsbasert, på tvers av sektorar, ut frå følgjande strategiar:

1. Helsefremmande lokalsamfunn og frivillighet
2. Barn og unges oppvekstvilkår
3. Psykisk helse i folkehelsearbeidet
4. Helsevennlege val
5. Kunnskapsbasert folkehelsearbeid og politikk

Lokalsamfunn som fremmer folkehelse og frivillighet

Samarbeid med frivillig og privat sektor.

Mål	Tiltak	Når	Ansvar
Styrka, samordna og legga til rette for frivillig arbeid	Utarbeida frivilligpolitikk. Kartlegging ved Frivillig Norge	2019 Sept. 2019	Kommunalsjef oppvekst/kultur
God støtte til kreftberørte og demente	Vidareføra «Frivillig gruppe/Aktivitetsvenn» i samarbeid med TERMIK og Nasjonalforeningen for folkehelsen	Kont.	Kommunalsjef helse/kreft-koordinator
Lag og organisasjonar er kjent for alle	Identifisera korleis ein kan innretta eit «treff» der lag og organisasjonar får informera om kven dei er og kva for tilbod dei har	2019 Haust	Kommunalsjef oppvekst/kultur Frivilligsentralen

Trygge og helsefremjande miljø.

Mål	Tiltak	Når	Ansvar
Interkommunalt og systematisk samarbeid om folkehelse	Delta i Haugaland Folkehelseforum	Kont.	Folkehelsekoordinator (FHK)
	Delta på samlingane i partnarskapet, Rogaland Fylke		
Bidra til forskning og utvikling innan folkehelse	Delta i Fousam-nettverk for folkehelse med Høgskulen på Vestlandet, Helse Fonna og kommunane på Haugalandet, jf. Samarbeidsavtale 10	Kont.	FHK
	Vurdera deltaking i prosjekt saman med andre kommunar om det 10-årige «Program for folkehelse»	2019	FHK
At dei fleste kan symja	Symjekurs for innvandrara Tilvenning til vatn for førskulebarn	Kont.	Kommunalsjef oppvekst/kultur Introttenesta
Meir aktivitet og liv i byen	Sykelbyen Sauda	2019	Fylke/SVV/ kommune
Trafikksikker kommune	Vidare arbeid og utvikling av «Trafikksikker kommune»	Kont.	FHK Kommunalsjef næring og samfunn Alle
	Strøing av glatte vegar/trapper/gangvegar		
	Tilrettelegging av uterom- og grønstruktur og etablera gang- og sykkelvegar som gjer at me vel fysisk aktivitet framfor motorisert transport. Betre overgang mellom transportformer. T.d. parkering av bil/sykel på «kollektivsentrar». Uteområde som fremmer fysisk aktivitet og gode sosial møteplassar		
Trafikksikker skuleveg Færrast muleg skader og ulykker i skulekvardagen	Skilting, gang og sykkelveg, vidare utbygging	Kont.	Kommunalsjef næring og samfunn Kommunalsjef næring og samfunn Alle Kommunalsjef næring og samfunn
	Hjertesone, eigen prosjektstilling frå 2019 -2021		
	Gode haldningar blant barn og vaksne		
Trygg tilgang til leke- og rekreasjonsområder	Vurder fartsgrensene, særleg i Åbøbyen, sentrum, kaien og andre bustadområder. Dette i samheng med Brugata som miljøgate, reguleringsplanar, sentrumsplan mm.	Kont.	
Eldre er sterke og har god balanse og liten falltendens	Vurdera å oppretta «helseteam for eldre». Legga til rette for fysisk aktivitet/trening og godt kosthald. Kvardsrehabilitering / Kvardsmeistring	2019	Kommunalsjef helse

Tilrettelegging for meir bruk av naturen.

Mål	Tiltak	Når	Ansvar
Kunnskap og meir synlege og tilgjengelege turmål	«Frisk i friluft» www.friskifriluft.no Ut.no Telltur.no Brosjyre –Velkommen til Sauda	Kont.	Sauda Ferie&Fritid, Friluftsråda, Kommunalsjef oppvekst/kultur
Meir fysisk aktivitet for alle	Fire nærturar frå varden i sentrum + Rødstjørna	Kont.	Sauda Ferie&Fritid (SFF) Kommunalsjef teknisk Friluftsrådet Vest (FV), Kommunalsjef oppvekst/kultur
	Skilting/merking av turar og stiar Forlenga turstien frå Kastfoss til Lonå på Austerheim/Rødsida til ein samanhengande rundtur		
	Turlaget/Barnas Turlag		
	Info/brosjyrar/nettsider oppdatert Barnetråkk + kartlegging av friluftsområder	Kont.	SFF Kommuneplanlegger
Gje barn gode erfaringar med friluftsliv	Leirskuleopphald og skuleturar i friluft	Årleg	Kommunalsjef oppvekst/kultur

Barn og unge sine oppvekstvilkår.

Tiltak i barnehage.

Mål	Tiltak	Når	Ansvar
Alle barn blir møtt av varme og grenssetjande tilsette	Tilsette i barnehagen som arbeider etter «Vera saman» modell.	Kont.	Kommunalsjef oppvekst/Kultur PPT
Tidleg og koordinert innsats utan oppfølgingsbrot	God kompetanse om «Dei yngste barna»		
God overgang frå barnehage til skule	Følgje gjeldande plan for overgang frå barnehage til skule		
Barna er trygge i trafikken	«Tarkus-barnas trafikkvenn», eller «Naffen» for førskulegruppa + praktisk trafikkopplæring for dei mindre barna		
God kompetanse på tidleg identifikasjon og intervensjon for tilsette som kjem i kontakt med barn og unge som lever i risikoutsette livs- og familiesituasjonar	Foreldresamtalar Barnehagehelseutval Vidare arbeid med etablering av BTI – betre tverrfagleg innsats	2019	Kommunalsjef oppvekst/Kultur Kommunalsjef helse
Sunne matgleder med meir bruk av fisk og sjømat	«Fiskesprell» kurs for tilsette Vertskommune for fiskesprellkurs Sauda og Suldal	Kont.	Kommunalsjef oppvekst/kultur
	Følgje Helsedirektoratets retningsliner for bra mat i barnehage		
Redusera smitte og sjukdom	God handhygiene og reinhald	Kont.	Kommunalsjef oppvekst/kultur

Tiltak i grunnskulen.

Mål	Tiltak	Når	Ansvar
Rettleiing og kunnskap om mobbing, klasseleiing og skuleutvikling. Førebygga og avdekka mobbing	Trivselsreglar Arbeid for godt læringsmiljø Følgje gjeldande planar ang trivsel i skulen og mot mobbing Systematisk arbeid med skuleutvikling og klasseleiing (G)	Kont.	Kommunalsjef oppvekst/kultur PPT
Tidleg og koordinert innsats utan oppfølgingsbrot	Tidleg innsats		
Færrast muleg skader og ulykker i skulekvardagen Gode haldningar blant barn og vaksne Varmt og trygt oppvekstmiljø for barn og unge	Kontinuerleg arbeid for betre trafikktryggleik	2019	
	Deltaking i «Beintøft, gå til skulen-kampanje» (www.beintøft.no)		
	MOT - arbeid ungdomsskulen	2019	
	Vurdera å nytta prinsippa / verdiane til MOT systematisk i barneskulane	2019	
Leik og aktivitet i friminutta, godt vennskap, lite konflikter og verdiar som inkludering, respekt og vennlegheit viktig	Trivselsleiarar i 7. klasse. Vurdera dette tiltaket på alle skulane	2019	
Sunne vanar frå tidleg alder	Frukt på ungdomsskulen		
	Skulemjølk		
Minst muleg rus og tobakksbruk	MOT		
God overgang barneskule – ungdomsskule - vidaregåande skule	Følgja gjeldande plan for overgangane Karriererettleiing for å unngå feilval/dropout i VGS (G)		
Fremma livsmeistring og opplysning om psykisk helse i skulen	«psyktnormalt», undervisningsprogram om psykisk helse for 8. trinn blir vidareført etter eigen plan	2019	Kommunalsjef helse Kommunalsjef oppvekst/kultur

Andre tiltak barn og unge.

Mål	Tiltak	Når	Ansvar
Forståing og kunnskap om utfordringar, samanhengar og gode tiltak	Analyse og vidare arbeid med Ung-data, særleg innan psykisk helse	2019	Kommunalsjef oppvekst/kultur Kommunalsjef helse
Barn og unge har medverknad	Ungdomsrådet Barnetalsperson Ungdommens Fylkesting	Kont.	Rådmannen
Alle brukar refleks for å hindra skader og ulykker	Markering nasjonal refleksdag, Trygg Trafikk Alle i 1. klasse får gratis refleksvest	Oktober	FHK
Sosial deltaking er positivt for folkehelsa og motverkar einsemd	Ungdoms/kulturarbeidar i 75 % stilling Tiltak for ungdom i Folkets Hus	2019	Kommunalsjef oppvekst/kultur
Felles innsats, koordinering, førebygging barnevern, helsestasjon, barnehage, skule	Barnehageutval Skulehelseutval BTI (betre tverrfagleg innsats)	Kont.	Kommunalsjef oppvekst/kultur Kommunalsjef helse
Alle femåringar får symjeopplæring	Symjeopplæring i regi av barnehagane	Kont.	Kommunalsjef oppvekst/kultur
Alle barn og unge deltek i aktivitetar	Aktivitetskortet		

Psykisk helse.

Mål	Tiltak	Når	Ansvar
Førebygga vald og overgrep	Handlingsplan «Vald i nære relasjonar»	Kont.	Kommunalsjef helse
God psykisk helse for barn og unge	Tilsette bruker systematisk «psykologisk førstehjelpskrin»		Kommunalsjef oppvekst/kultur Kommunalsjef helse
Trygge tilsette og frivillige ved krisesituasjon	Vurdera å arrangera førstehjelpskurs for tilsette og frivillige		Kommunalsjef helse Psykolog
Fremma helse og førebygga sjukdom hos pårørende. Gjeld både somatikk og rus/psykisk helse	Pårørandesamtalar med barn og vaksne. Utarbeida info.brosjyre er på gang i lag med nabokommunar.		Kommunalsjef helse Psykisk helse Kreft-koordinator
Tidleg oppdaging og innsats for å førebygga vald og overgrep	Systematisk kartlegging av vald og overgrep hos brukarar av psykisk helseteneste. Avviksmeldingar er viktig.		Kommunalsjef helse Psykisk helse
Aktivitet og sosial møteplass for folk med psykiske utfordringar	Møteplassen		Kommunalsjef oppvekst/kultur Kommunalsjef helse
Kunnskap om og forståing for psykisk helse	Markering av verdsdagen for psykisk helse		Mental Helse Kommunalsjef oppvekst/kultur

Helsevennlege val.

Mål	Tiltak	Når	Ansvar
Førebygga livsstilssjukdommar	Frisklivssentral	Kont.	Kommunalsjef helse
Auka aktivitetsnivået og førebygga livsstilssjukdommar Aktivitet/arbeid/betre helse til unge mottakarar av sosialhjelp	Omgjering av støttekontakt til trenings/aktivitetskontakt	2018	Kommunalsjef helse
	«Sykle til jobben-kampanje»	Vår 2019	FHK
	«Aktiv før 30»	Kont.	Nav/ Rysteg NAV
	«Ung Aktiv»		
Aktivitet/utdanning/arbeid 18-25 år. Oppfølging/retteiing	Arbeid og læring for framandspråklige (ALF)		
Arbeid og aktivitet for framandspråklige	Arbeid og læring for framandspråklige (ALF)		
Styrka det rusførebyggande arbeidet	Vurdera samarbeidsavtale som «Av og til kommune»	2019	Rådmannen
	Ny plan for rusførebygging	2019/2020	
Førebygga overvekt og fedme hos barn/unge og deira familiar	Eige prosjekt for barn og unge i «faresonen»	2018/2019	Kommunalsjef helse
Meir fysisk aktivitet i befolkninga	Markera verdas aktivitetsdag	10. mai	FHK

Kunnskapsbasert folkehelsearbeid og politikk

Mål	Tiltak	Når	Ansvar
Folkehelsearbeidet er godt forankra politisk og administrativt i kommunen	Skriftleg og munnleg informasjon	Kont.	Rådmannen
God kompetanse på folkehelse «helse i alt me gjer» i alle einingane	Politikaropplæring		
Systematisk, tverrsektorielt og kunnskapsbasert folkehelsearbeid	Følgja opp partnarshipsavtalen med Rogaland Fylkeskommune	Årleg	FHK
	Jamlege møte i folkehelseforum i Sauda		
Systematisering og prioritering av folkehelsearbeidet	Utarbeida/rullera årleg handlingsplan for folkehelse	2016, 2019 osv.	
Lovkrav er ivaretatt. Oversikt ligg til grunn for kommunen sin planstrategi/kommuneplan	Oversiktsdokument folkehelsa i Sauda kvart 4. år	Kont.	
Styrka innsats for helse i plan og konsekvensvurderingar i administrativt og politisk saksarbeid	Avklara samarbeid og rutinar i planlegging og saksarbeid	Årleg	
Oppdatert kunnskap om folkehelse	Folkehelsekonferanse		

Tilskot frå Rogaland Fylkeskommune, 2019 kr 104 000

Prioritet

Tiltak for barn og unge, psykisk helse og rus.

Evaluering

Det er eit krav for å få tilskot at kvart tiltak blir evaluert. Dette skal gjerast i desember 2019 av den som har hovudansvar for tiltaket/tilskotet.

Evalueringa skal vurderast opp mot målsettingane for kvart tiltak.

Eigenandel på minimum 50 % av tilskotet må gjerast greie for og komma tydeleg fram i budsjettet for tiltaket.

Skriftleg evaluering skal sendast folkehelsekoordinator innan fastsett frist. Evalueringa er eit krav for å få tildelt tilskot. Evalueringa er grunnlag for årleg rapportering til folkehelseforum i Sauda, samt Rogaland Fylkeskommune.

Mål	Tiltak	Samarbeid	Evaluering	Partnerskaps- midlar	Eigeninnsats
Utjamna sosial helseulikskap	Frukt i skulen	Ungdomsskulen	Svært god evaluering gjennom fleire år. Tolbod til alle elevane på ungdomsskulen	30 000	30 000
Helsefremming for barn og unge si psykiske helse	Cos- rettleiing 5 personar (20 000 per person i reelle utgifter).	Helsestasjon, barne-og familietamet, barnevernet	Nytt tiltak i 2019	60 000	60 000
Prioritering av konkretisering av utfordringsbildet i Sauda	Temadag 27. mars- gj.gang og prioritering av utfordringar. Regi: Tor-Ivar Karlsen, Universitetet i Agder	Eit breit samansett forum, politisk, administrativt, Rogaland fylke, næringsliv, frivilligheta mm.	Folkehelseforum evaluerte seminaret og var nøgde med prosessen og resultatet. Grunnlag for vidare arbeid med utfordringane.	14 000	14 000
	Sum			104 000	104 000

